

25 jaar Stichting Arboretum Trompenburg

Eind 1983 vond de viering plaats van het 25-jarig bestaan van de Stichting Arboretum Trompenburg, in Rotterdam. Het jubileum is aanleiding geweest om de meest waardevolle gegevens over het arboretum in een boek vast te leggen.

Het arboretum geniet over de hele wereld grote bekendheid onder dendrologen. De International Dendrology Society heeft, om dit tot uitdrukking te brengen, een bronzen plaquette aangeboden. Deze 'Conservation Plaquette' is op de jubileumdag onthuld door de burgemeester van Rotterdam in aanwezigheid van de voorzitter van het Conservation Committee, Hugh Johnson (o.a. schrijver van 'Het Bomenboek').

De eerste aanplant van wat nu het arboretum is, dateert uit ongeveer 1820, toen een deel van de tuin in Engelse landschapsstijl werd aangelegd. In 1870 is, naar ontwerp van de bekende tuin- en landschapsarchitect Jan David Zocher jr., het westelijk deel van het arboretum tot stand gekomen. Bij deze aanleg zijn de eerste uitheemse bomen geplant. Veel van de daarna geplante exoten zijn verzameld door de familie Smith (later van Hoey Smith), de eigenaren van Trompenburg. Het arboretum is in feite pas tot stand gekomen toen in 1928 alle 400 iepen op het landgoed vanwege de iepenziekte gekapt moesten worden. Door de ruimte die toen beschikbaar kwam kon het arboretum aangelegd worden. In 1965 vond de laatste uitbreiding plaats met de aankoop van een stuk grond van de voormalige buitenplaats „Woudensteijn” aan de oostkant van het arboretum. Het totaal beslaat nu een oppervlakte van ca. 5 ha. Deze ruimte is voor een arboretum zeer klein. Men heeft dan ook de keuze beperkt tot enkele geslachten waarvoor bijzondere belangstelling bestaat. Zo staan er maar liefst 152 soorten eiken. Alleen het zgn. Quercetum in Kew (Engeland) overtreft dit aantal. De begroeiing onder de eiken wordt voornamelijk gevormd door 744 verschillende Rhododendronsoorten, waarvan de bloeitijd uiteenloopt van februari tot augustus. In totaal staan er ongeveer 2000 houtige en 1500 kruidachtige gewassen.

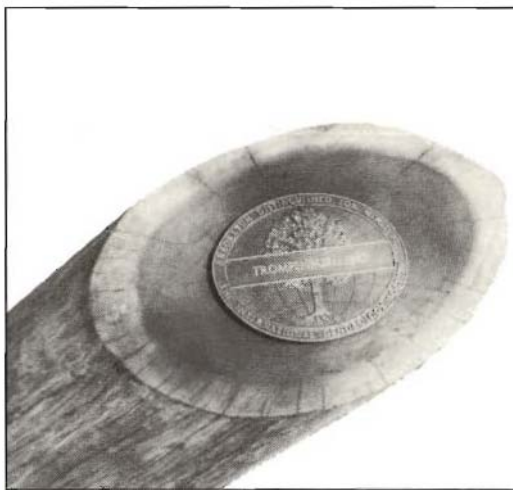
Sinds 1958 is het beheer van Arboretum Trompenburg ondergebracht in de Stichting Arboretum Trompenburg. Hierdoor is het voortbestaan gewaarborgd. Al geruime tijd bestond de wens om voor het publiek een catalogus uit te geven

van het arboretum. Men heeft gekozen voor een boek waarin een catalogus is opgenomen.

Het boek, 'Bomenrijk in Rotterdam', omvat twee onderdelen: het historische deel en het catalogusdeel. Het historische deel, geschreven door Julia Voskuil, beschrijft het ontstaan van de buitenplaatsen bij Rotterdam waaronder ook Trompenburg en het uiteindelijk tot stand komen van het Arboretum Trompenburg door de inbreng en het onuitputtelijk enthousiasme van de familie van Hoey Smith voor het verzamelen van planten.

Het catalogusdeel is samengesteld door de beheerder van het arboretum, de heer J.R.P. van Hoey Smith. Het omvat een beschrijving van ongeveer een kwart van het sortiment en is voorzien van schitterende foto's.

Het boek is te verkrijgen door f 30,— (incl. verzendkosten) over te maken op girorekening 671132 t.n.v. Stichting Arboretum Trompenburg te Rotterdam onder vermelding van de titel 'Bomenrijk in Rotterdam'.

Wie een bezoek wil brengen aan het arboretum kan er terecht van maandag tot en met zaterdag van 9.00-17.00 uur, ingang Honingerdijk no. 64. Men dient wel in het bezit te zijn van een dagkaart die men gratis af kan halen bij de V.V.V. in Rotterdam, Raadhuisplein 19. Jaarkaarten kunnen uitsluitend schriftelijk aangevraagd worden bij Stichting Arboretum Trompenburg, Groene Wetering 48, Rotterdam.

Boom krijgt voorrang in Doetinchem

Omdat een eikeboom het wat moeilijk maakte om een gemeentelijk parkeerterrein op te rijden vroeg een mevrouw aan het gemeentebestuur van Doetinchem die eik te kappen. Het gemeentebestuur reageerde buitengewoon vindingrijk. Niet de eik

werd gekapt maar de parkeerplaats werd opgeheven. De situatie was binnen veertien dagen gewijzigd.

Mei 1984
no. 3

Een uitgave van de
bomenstichting
Donkerstraat 17
3511 KB Utrecht
Tel. (030) 33 13 28

Redactie:
A.M. van den Brink-
Nengerman
M. ten Cate-van Elsland
F.R. Moens
J. van den Brink
F.R.A. Sandbergen
G.M. Otter

U kunt de Bomenstichting steunen door donateur te worden.
De minimum-donatie bedraagt f 30,— per jaar.
Het postgironummer is 2108755.

De 'Conservation Plaquette' aangeboden door de International Dendrology Society

Veel voorkomende ziekten en plagen bij bomen (19)

De Gomziekte van kers.

Het zogenaamde 'gommen' van kerseebomen is een ziekte die wordt veroorzaakt door de bacterie *Pseudomonas mors-prunorum*. De ziekte komt voor bij een aantal boomsoorten van het geslacht *Prunus*. Bij stadsbomen betreft het met name de soorten *Prunus Avium* (de zoete kers), *Prunus cerasus* (de zure kers) en een aantal cultivars van *Prunus cerasifera*. De gomziekte is in eerste instantie een aantasting van het bastweefsel van de boom (een 'bastbrand'), waarbij necrotische (= afgestorven) plekken op de bast ontstaan.

Deze kunnen bij ernstige aantasting een tak geheel ringen waardoor deze afsterft. Infectie door de bacterie vindt doorgaans plaats in de herfst, via verse bladlittekens of via bastverwondingen.

Gedurende de winter en het vroege voorjaar vindt bastafsterving plaats en spoedig daarna vindt men bij jonge twijgen rond de infectie-plaats een meestal scherp begrensde, ingezonken plek van afgestorven weefsel.

Bij de oudere takken en twijgen (met een wat dikere bast) is dit vaak moeilijker waarneembaar, maar hier vindt gedurende het groeiseizoen, op de necrotische plekken doorgaans een uitbundige vorming van gom plaats. Dit gom wordt als dikke 'harsachtige' goudbruine druppels naar buiten geperst. Aan dit verschijnsel dankt de ziekte zijn naam. Het gom verhardt na enige tijd en wordt geleidelijk bruinzwart van kleur. In het voorjaar infecteren de bacteriën vanuit de bastnecrosen de bladeren waar ze de zomer doorbrengen. De bacteriën in de bastnecrosen sterven dan uit. In de loop van de zomer ontwikkelen zich - afhankelijk van de weersgesteldheid - op de bladeren bruine vlekken waarin zich de bacteriën bevinden. Het blad verkleurt soms reeds in de zomermaanden naar geelgroen en valt voortijdig af.

Met de verspreiding van het blad vindt tevens verspreiding plaats van de ziekte. Direkte bestrijding van de ziekte door middel van bespuitingen is praktisch nog niet haalbaar. Het opruimen van de afgevallen bladeren zou wellicht de kans op een infectie in de herfst kunnen verminderen. Er zijn echter aanwijzingen dat de vitaliteit van de boom sterk bepalend is voor de mate waarin de boom door de ziekte wordt aangetast.

Het veredelen van de boom op de juiste onderstam en het planten van de boom op een op de groeiplaatseisen van de boom afgestemde plantplaats, zijn alvast twee voorwaarden om de ziekte geen al te grote kans te geven om toe te slaan.

Aangetast bastweefsel
(bastbrand) met
gomvorming

Veldiepen vogelvrij?

Onlangs werd door de landelijk coördinator iepenziektebestrijding een bericht verspreid, waar de Bomenstichting nogal van geschrokken is. Doel van de brief was, beheerders van iepen te wijzen op de extra vatbaarheid van de veldiep voor de iepenziekte. Geadviseerd werd 'ter bescherming van het totale iepbestand' zoveel mogelijk veldiepen te rooien.

Dit betekent naar onze mening een zeer rigoreuze maatregel, te vergelijken met het uitroeien van meidoorn in de concentratiegebieden voor de bacterievuurbestrijding. De vraag is, of het in dit geval nodig is. Zeker voor parken, waarvan het uiterlijk mede wordt bepaald door de aanwezigheid van beplantingen met veel veldiepen vormt het verwijderen hiervan een regelrechte aanslag. Als in de omgeving van zo'n park een alert beleid wordt gevoerd ten aanzien van het verwijderen van zieke en zwakke exemplaren, dan lopen de aanwezige veldiepen weinig gevaar ondanks hun

grotere vatbaarheid. En worden ze toch aangetast, dan kan hetzelfde alerte beleid er voor zorgen, dat de aantasting zich niet verspreidt.

In de zogenaamde landschappelijke beplantingen is het waarschijnlijk wel een terechte maatregel, die bovendien niet zo ingrijpend hoeft te zijn. Het verwijderen kan dan namelijk als dunning worden opgevat: de beplanting wordt er vaak beter van.

Conclusie: veldiepen niet vogelvrij, maar selectief (met verstand en gevoel) verwijderen.

Jaarverslag 1983

Het jaarverslag en het financieel jaaroverzicht van de Bomenstichting zijn op aanvraag te verkrijgen bij het secretariaat.

'Geheimen van Bomen'

Bij dit Bomennieuws vindt u de aankondiging van het boek 'Geheimen van Bomen', gemaakt door Gerrit de Graaf en Jan Pit en uitgegeven door de Barneveldse Drukkerij en Uitgeverij B.V.

Het boek is een bundeling van de gelijknamige artikelenreeks, die in 1982 bekroond is met de Bomenperspris.

De lezer wordt op een heel boeiende manier meegevoerd, uitgebreid ingelicht en nieuwsgierig gemaakt. Je zou bijna gaan denken, dat nergens in Nederland zo'n grote rijkdom aan natuur, landschapsschoon en bijzondere bomen en mensen bestaat als in de Gelderse Vallei. De rest van Nederland is echter ongetwijfeld net zo interessant. Het bijzondere zit in de combinatie van Gerrit de Graaf en Jan Pit, die toevallig in de Gelderse Vallei hun talenten beproeven omdat ze er wonen. Het knappe van de artikelen is, dat het 'vertellingen' zijn. Je leest ze heel gemakkelijk en krijgt intussen ongemerkt veel nuttige informatie binnen. Voor de Bomenstichting is dit dan ook een heel welkom boek, dat beslist een landelijke verspreiding verdient. Het leert mensen - waar dan ook in Nederland - echt naar bomen te kijken. Bomen zijn mooie, levende stukken natuur met een vaak lange en boeiende geschiedenis, verweven met die van mensen en gebouwen. Gerrit de Graaf en Jan Pit hebben veel tijd en enthousiasme in dit boek geïnvesteerd. Moge de winst bestaan uit meer belangstelling en zorg voor bomen.

Gerrit de Graaf (midden) en Jan Pit (links) hebben zich bij het inventariseren van de oude en bijzondere bomen in de Gelderse Vallei uitvoerig laten informeren over de historie van de bomen. Op de foto vertelt 83-jarige heer E. van der Wiel uit Woudenberg dat de omvangrijke wilg, een kleine 200 jaar gek de zijn levenslange is begonnen als heiningpaal.

Dit boek wordt u voor een speciale prijs aangeboden en wij bevelen het graag aan.

Geheel tot Uw dienst.

BANK MEES & HOPE NV

Direct, Janskerkhof 15; (050) 31 78 24

Verechts: Alblasowdun, Amstcrden, Arnhem, Delft, Dordrecht,
Eindhoven, Groningen, Haarlem, Haren, Heerlen, Heerlenboech,
Rotterdam, Schiedam, Utrecht, Vlaardingen, Zaltbommel en Zeist.

Bomen in de mythe (2)

De eik

De eik is de koning van het woud. Met zijn stevige stam, dikke knoestige takken en harde bladeren is hij een majestueuze verschijning.

Deze kracht moeten de Germanen gevoeld hebben als zij hun gerichten hielden onder een oude eik. Deze natuurlijke gerechtszaal boezemde ontzag in en gaf de rechtsprekers de kracht en bovenal de macht een vonnis te vellen.

O wee als Thor of Donar zijn donderbui over de aarde liet gaan. De bliksem sloeg dan vaak in een eik. Men plantte vroeger bij boerderijen dan ook wel eiken als bliksemalleiders.

Laten we in deze jachtige tijd de langzaam groeiende eik weer een rol laten vervullen door hem aan te planten en hem te beschermen opdat onze kindskinderen kunnen genieten van de kracht van deze koning van het woud.

Wanneer een eik door de bliksem getroffen werd, dan zocht men stukjes van het versplinterde hout en bewaarde die als amulet.

Ook toen het rechtspreken onder de eik in onbruik raakte bleven eiken deel uitmaken van een dorpsgemeenschap. Ze werden geplant als kroezee- of kruisboom en gaven zo de grens van het land aan.

Om de macht van de Christelijke god over de heidense goden te bewijzen velde Bonifacius de Donareik bij Geismar. Dit hielp niet afdoende want de eik gold nog lange tijd hierna als heilig. De Christelijke kerken namen de boomverering later toch over, maar plaatsten dan wel heilige huisjes onder of aan deze bomen en zo werden zij de beschermers hiervan.

Behalve door de Germanen werd de eik ook vereerd door de Druiden, als symbool op zichzelf, maar ook in samenhang met de heilige maretak, die beschouwd werd als de bewaker van het leven van de boom gedurende de winter.

Ook de Grieken verklaarden de eik heilig. In Dodona stond een reusachtig exemplaar in wiens wortels Zeus zijn woonplaats had. Daarom was er in Dodona ook geen tempel voor Zeus, hij had immers een huis waar vanuit hij orakelde. De priesters konden in het ruisen van de eikebladeren zijn stem beluisteren.

*Stam van de wintereik
(bron: Rijksherbarium
Leiden)*

Op de oude plaats hebben archeologen weer een eik geplant, die nog heel wat zal moeten groeien wil hij weer een woonplaats voor Zeus zijn.

De Romeinen wijdden de eik aan Jupiter, hem werd zelfs toegeschreven dat hij van eikels leefde, evenals men veronderstelde dat eikels het eerste voedsel van de mensen geweest zou zijn.

De mensen hadden toen eiken harten, waren gezond en sterk, konden zich gemakkelijk met dingen verzoenen en leefden eenvoudig en natuurlijk.

Hanneke van Dijk

AANNEMINGSBEDRIJF

A. J. VAN ZUIJLEN B.V.

**BOOMVERZORGING EN VERPLANTINGEN
UITVOEREN VAN GROND- EN WATERWERKEN
AANLEG EN ONDERHOUD VAN SPORTVELDEN PLANTSOENEN**

Lagehaarsedijk 9B
3455 RN Haarzuilens
Telefoon (03407) 1557 - 2592

Waardevolle oude bomen (4)

Ook populieren kunnen oud worden

Het nijvere havenstadje Rotterdam van een paar eeuwen geleden, was altijd zó bezig om uit te groeien tot de grootste haven ter wereld, dat alles wat deze ontwikkeling in de weg stond, gesloopt werd. Zo verdwenen in de loop der eeuwen steeds maar allerlei bouwsels, die, - als ze er nog stonden - nu als historische bouwwerken zouden worden gewaardeerd. Zo zal het ook wel gegaan zijn met de bomen die zo'n paar honderd jaar geleden in de stad geplant zijn. Daarnaast is een drukke stad met veel gewroet in en boven de grond ook geen geschikte plaats om een boom een paar honderd jaar gezond te houden. Rotterdammers zijn dan ook al blij met hun bomen van omstreeks honderd jaar.

Eén daarvan is de canadese populier (*Populus euramericana* (*canadensis*)) die hierbij is afgebeeld. Vroeger vormde de boom de voorgrond voor de prachtige Koninginnekerk aan de Boezemstraat. Gebouwd in Jugendstil in 1906 en tot verdriet van veel Rotterdammers ook al weer gesloopt; in 1972 gebeurde dat. Maar de populier staat er gelukkig nog.

De boom is 85 tot 90 jaar oud, heeft een stamomtrek van 520 cm (diameter 166 cm) en is 34 m hoog.

Bij de sloop van de kerk heeft de plantsoenen-dienst zich ervan verzekerd dat de boom niet mee gesloopt zou worden.

Ongeveer in 1970 heeft de boom een uitgebreide boomchirurgische behandeling ondergaan, inclusief een verzorging van het wortelgestel.

De boom begon namelijk vervroegd ouderdomsverschijnselen te vertonen: veel dood hout in de kroon en topdroogte.

Na de behandeling verdween de topdroogte, er vormden zich elk jaar goed bebladerde loten en de boom gedroeg zich weer als een boom van middelbare leeftijd.

Canadese Populier op de hoek van de Boezemstraat en de Goudse Rijkweg te Rotterdam

Waar duidt dit op? Dat de boom kennelijk niet doodgaat omdat door ouderdom de cel- en vaatfuncties afnemen, zoals bij mens en dier.

Immers deze functies herstellen zich, gezien de krachtige vorming van loten sindsdien.

Bomen kunnen ouder worden dan u denkt. Deze mooie populier leverde het bewijs. Als u in Rotterdam komt, loopt u er eens langs daar aan de Boezemstraat. Hij is de moeite waard!

Ir. A Raad
kontakt/persoon
Bomenstichting

Bomenfietsroute

In een streek, die wat bomen betreft bevoorrecht is heeft het IVN afdeling Heuvelrug en Kromme Rijn een bomenfietsroute beschreven. Op betrekkelijk korte afstand van elkaar treft men hier twee totaal verschillende landschappen aan met ieder hun eigen, voor het landschap kenmerkende bomenbestand. Om u wat bewuster naar bomen te laten kijken, maar vooral om er meer van te genieten is deze bomenfietsroute uitgezet. De totale route is ongeveer 35 km lang, maar het is mogelijk een gedeelte van de route te rijden. In de tekst worden de punten waar u de route kunt bekorten aangegeven.

De Bomenfietsroute wordt beschreven in een erg duidelijk en leuk geïllustreerd boekje waarin de voorkomende bomen ook per soort besproken worden.

Het boekje is verkrijgbaar door storting van f 3,60 (inclusief verzendkosten) op postrekening 157 2287 t.n.v. IVN Zeist.

Boekbespreking

Snoeien

Wie goed wil leren snoeien, moet een praktijkcursus volgen. Met een boek kun je de werkelijkheid niet tonen, want iedere plant is anders en iedere situatie is anders.

Wat er op papier eenvoudig uitziet, kan in de praktijk tegenvallen en omgekeerd! Maar de gemiddelde tuinbezitter komt er nu eenmaal makkelijker toe om een boek te kopen dan om een cursus te volgen.

Dit boekje is dan toch zeer bruikbaar. Een aantal inleidende hoofdstukken behandelt het hoe en waarom met veel aandacht voor gereedschap en veiligheid. Vervolgens worden per plantengroep praktische aanwijzingen gegeven, die zich gelukkig niet strikt tot snoeien beperken.

De behandelde groepen zijn: Rozen, vruchtbomen, klein fruit, struiken, klim- en leiplanten, bomen, heggen en kamerplanten. Enige kennis van de behandelde planten is voorwaarde. De tekeningen en de tekst zijn eenvoudig en duidelijk.

M.t.C.

Graham Rice
Uitgeverij Spectrum
96 pagina's
prijs: f 14,90

Agenda

2 mei t/m 14 oktober
International Garden Festival
Internationale Tuinbouwtentoonstelling
Plaats: Liverpool (G.B.)

5 mei tot half juni
Openstelling Japanse Tuin
Plaats: Park Clingendael, Den Haag

19 mei
Donateursdag Bomenstichting
Plaats: Den Haag
Programma en aanmeldingsformulier zijn met Bomennieuws no. 2 meegezonden. U kunt zich nog aanmelden voor deelname aan deze dag.

19 mei
Openstelling Landgoed Overtuin;
150 jaar oud landgoed met bijzondere bomen
Plaats: Molenstraat 4, Warnsveld.

25 t/m 27 mei
Extra openstelling Cantonspark
(Botanische Tuinen Rijksuniversiteit Utrecht) i.s.m. KMTP afd. Baarn:
Tentoonstelling bloemsierkunst
Plaats: Faas Eliaslaan 49-51, Baarn
Openingstijden: 10.00 - 18.00 uur
Toegangsprijs f 1,— p.p.

26 mei
Rondleiding von Gimborn Arboretum
(Botanische Tuinen Rijksuniversiteit Utrecht)
Plaats: Vossesteinssesteeg 8, Doorn
Rondleidingen om 10.30, 13.30 en 15.30 uur
Toegangsprijs: f 1,— p.p.

29 mei, 26 juni, 31 juli en 21 augustus
Open (dins)dagen in de tuin van Walenburg
Plaats: Leersum
Openingstijden: van 10.00-12.00 uur en van 14.00-17.00 uur
Toegangsprijs: f 5,— p.p., kinderen tot 8 jaar f 2,50

29 en 30 augustus
Boom en boomverzorging
Plaats: Wageningen
Inlichtingen: Ir. J. Geervliet
Postbus 118
2770 AC Boskoop

8 t/m 12 oktober
Tuin en Park
Plaats: Jaarbeurs Utrecht
De Bomenstichting is met een stand aanwezig.

20 oktober
Donateursdag Bomenstichting
Plaats: Wageningen
De najaarsexcursie vindt plaats in het arboretum van de Landbouwhogeschool te Wageningen

Vragen

U kunt uw vragen over bomen schriftelijk stellen aan: Bomenstichting
Red. Bomennieuws/rubriek 'Vragen'
Donkerstraat 17; 3511 KB Utrecht
Vermeldt u duidelijk uw naam en adres, dan kunnen wij u zonodig rechtstreeks schrijven.

Heeft een boompaal wel zin? En hoe lang?

U kunt zich voorstellen dat een pasgeplant kwekerijboompje met een klein wortelgestel een tijdje steun nodig heeft om in zijn eentje stormen te kunnen trotseren. Pas als zijn wortels voldoende de omringende grond zijn ingegroeid staat hij vast verankerd en kan hij niet meer scheefwaaien. Wannéer dat is, verschilt per boomsoort en per grondsoort. Onder normale omstandigheden moet een boom echter na twee of drie groeiseizoenen zonder paal kunnen. De paal kan het beste aan het begin van het daaropvolgende groeiseizoen (dus in april) worden weggehaald.

Dan zijn de ergste stormen voorbij en heeft de boom in de komende groeimaanden de kans om zich nog beter te verankeren.

In de praktijk blijft de paal vaak veel langer staan, omdat de beheerder geen tijd heeft of het niet belangrijk vindt.

Het nadeel kan zijn, dat de boom zich niet voldoende verankert, het wortelstelsel blijft 'lui', vertrouwend op de steun van de paal. Het ingroeien van de boomband naarmate de boom dikker wordt is een tweede reden, om de paal tijdig weg te halen.

Een boompaal heeft dus wel degelijk zin bij de meeste boomsoorten, maar hij moet wel aan het begin van het derde of vierde groeiseizoen worden weggehaald of tenminste losgemaakt.

M.t.C.

Advertenties

*In het Bomennieuws bestaat de mogelijkheid tot adverteren. Indien u belangstelling heeft voor het plaatsen van een advertentie kunt u contact opnemen met Frank Moens van het secretariaat van de Bomenstichting
Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht
tel.:*

Map Bomennieuws

Een nieuwe opbergmap voor het Bomennieuws en het informatieblad kunt u verkrijgen door f 3,50 over te maken op giro 2108755 t.n.v. Bomenstichting Utrecht onder vermelding van 'opbergmap'.